

**Ievgeniia Mishchuk**  
*Doctor of Economic Sciences, Docent,  
Professor at the Department of Accounting, Taxation,  
Public Management and Administration  
Kryvyi Rih National University*

**Міщук Є.В.**  
*доктор економічних наук, доцент,  
професор кафедри обліку, оподаткування,  
публічного управління та адміністрування  
Криворізького національного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-501-3-38>

**THE INTERACTION OF THE ENTERPRISE TAXATION SYSTEM  
AND PUBLIC ADMINISTRATION  
IN ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

**ВЗАЄМОДІЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ  
ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО  
РОЗВИТКУ**

Сучасні виклики, пов'язані з глобалізацією, екологічними кризами, соціальними нерівностями та економічними коливаннями підкреслюють необхідність ефективної координації між державою та бізнесом для забезпечення довгострокової стабільності. Публічне управління, спираючись на систему оподаткування, має забезпечувати умови для інноваційного розвитку підприємств, що одночасно підтримують економічне зростання та враховують принципи сталого розвитку, включаючи екологічну та соціальну відповідальність. У наукових колах дану задачу вирішують в межах податкового або фіскального менеджменту [1, с. 213; 2, с. 25].

У теперішніх умовах енергетичної кризи актуалізується впровадження податкових пільг для підприємств, які інвестують у відновлювані джерела енергії та/або реалізують програми скорочення викидів вуглекислого газу. Сучасна система оподаткування повинна підтримувати соціально відповідальні підприємства, які не лише створюють робочі місця в регіонах з високим рівнем безробіття та великою часткою внутрішньо переміщених осіб (для зарубіжних країн – мігрантів), але й впроваджують екологічні технології. Саме з використанням диференційованих ставок податку на прибуток можна стимулювати інновації та екологічну модернізацію. У цьому контексті показовим є приклад програми стимулювання сталих інвестицій у Нідерландах. Її перевагами користується корпорація «Philips» для впровадження енергоефективних систем освітлення та скорочення викидів парникових газів [3]. У Сполучених Штатах компанія «Tesla» отримала значні податкові пільги від уряду Каліфорнії, зокрема в рамках програми «Zero Emission Vehicle», яка стимулює виробництво електромобілів [4]. У Німеччині компанія «Siemens» користується не тільки податковими знижками, а також субсидіями за програмою «Energieeffizienzprogramm», що дозволило їй зменшити споживання енергії, знизити викиди вуглекислого газу та надало можливість інвестувати в модернізацію виробничих процесів [5].

Вищенаведені приклади податкових інструментів є зразком підтримки інновацій та екологічних ініціатив великих компаній задля досягнення стратегічних цілей сталого розвитку.

В Україні також існують податкові пільги, спрямовані на підтримку сталого розвитку, хоча їх реалізація є менш масштабною порівняно з країнами Західної Європи або США. Одним із прикладів є пільги у сфері енергетики. Згідно з українським законодавством [6], інвестори, які вкладають кошти у відновлювані джерела енергії (сонячні, вітрові, біомасові електростанції) мають право на «зелений тариф». Він гарантує викуп виробленої електроенергії за підвищеними цінами, що є ефективним фінансовим стимулом для розвитку зеленої енергетики [6]. Крім того, з 2020 р. запроваджено податкові пільги для електромобілів, котрі передбачають звільнення від податку на додану вартість та акцизного податку на імпорту електромобілів, що стимулює розвиток екологічно чистого транспорту. Ними вже скористалися такі компанії, як «Електрокарс» та імпортери автомобілів «Tesla» [7].

Таким чином, в Україні наявні певні податкові стимули, спрямовані на підтримку сталого розвитку, хоча їх потенціал і масштаб можуть бути розширені для досягнення більш значущих результатів. Зокрема, це може бути досягнуто через ряд стратегій, серед яких вважаємо доцільним виділити наступні.

Першою стратегією є реалізація комплексної податкової політики, яка б включала диференційовані механізми стимулювання для різних секторів економіки. Так, для промислового сектора нам видаються дівсьими податкові канікули для тих підприємств, які модернізують свої виробництва з метою зменшення викидів та/або підвищення енергоефективності. Доцільно змодельовати вплив пільг не тільки на оподатковуваний прибуток, але й зниження ставок на податки на нерухомість для об'єктів, котрі використовують екологічні технології. Крім того, варто розглянути можливість запровадження більш жорстких екологічних норм та стандартів, що стимулювало б підприємства до переходу на сталий розвиток. Зокрема, запровадження показника «викиди на одиницю продукції» до оприлюднення на офіційних сторінках підприємств могло б підвищити економічну доцільність впровадження енергоефективних технологій.

Другою стратегією є активізація реалізації системи так званих «зелених облигацій» [8], яка на сьогодні стикається з низкою труднощів, які ускладнюють її впровадження. Справа в тому, що багато підприємств, особливо середнього та малого бізнесу, не мають належної інформації про те, як реалізувати проекти, котрі відповідають критеріям екологічної сталості, і, відповідно, не можуть скористатися можливостями, які надає цей фінансовий інструмент. Крім цього, в Україні бракує чіткої нормативно-правової бази, яка регулює ринок зелених облигацій, включаючи відсутність механізмів сертифікації проектів та їх відповідності міжнародним стандартам. Разом із цим, високі ризики, пов'язані з військовими діями та економічною нестабільністю також стримують і внутрішні, і зовнішні інвестиції в екопроекти. Зазначено особливо підсилюється на фоні недорозвинутості відповідної інфраструктури для підтримки ринку зелених облигацій, що передбачає платформи для торгівлі, інструменти для оцінки забезпечення прозорості фінансових потоків. Без цих елементів ринок зелених облигацій не зможе функціонувати ефективно і привертати інтерес інвесторів.

Третьою стратегією має стати створення платформ для обміну досвідом між підприємствами, які вже скористалися податковими пільгами та іншими суб'єктами господарювання, що має посприяти популяризації відповідних ініціатив.

Загалом, використання потенціалу податкових пільг в Україні вимагає комплексного підходу, який включає законодавчі зміни, фінансові інструменти, інформаційні кампанії та партнерство між різними стейкхолдерами. Оподаткування має стати тим стимулом, котрий дозволить не лише підвищити ефективність вже існуючих програм, а й забезпечить більш значущі результати в контексті сталого розвитку.

## Література:

1. Рефенко О.С. Тенденції розвитку державного податкового менеджменту. *Публічне управління у забезпеченні сталого розвитку країни* : зб. тез наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 26 листопада 2015 р. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2015. С. 213-219. URL: [https://ipa.karazin.ua/wp-content/themes/kbuapa/filesforpages/publications/2015\\_07.pdf](https://ipa.karazin.ua/wp-content/themes/kbuapa/filesforpages/publications/2015_07.pdf) (дата звернення: 28.09.2024).
2. Голей Ю.М. Сучасні особливості міжнародного фіскального менеджменту в Україні. *Наукові праці МАУП*. 2023. № 2 (69). С. 24-30. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/69-3>
3. Philips: official site. URL: <https://www.lighting.philips.ua/application-areas/office-industry/industry> (дата звернення: 28.09.2024).
4. Zero Emission Vehicle Program: official site. URL: <https://ww2.arb.ca.gov/our-work/programs/zero-emission-vehicle-program/about> (дата звернення: 28.09.2024).
5. Energieeffizienz-Programm: Stuttgarter Unternehmen. URL: <https://www.stuttgart.de/leben/umwelt/energie/foerderprogramme/energieeffizienz-programm.php> (дата звернення: 28.09.2024).
6. Кознова О. 3 1 квітня оновлено «зелений» тариф на електричну енергію. *Liga Zakon*. 2024. URL: [https://biz.ligazakon.net/news/226712\\_z-1-kvtnya-onovleno-zeleniy-tarif-na-elektrichnu-energiyu](https://biz.ligazakon.net/news/226712_z-1-kvtnya-onovleno-zeleniy-tarif-na-elektrichnu-energiyu) (дата звернення: 28.09.2024).
7. Горбовцев С. Пільга на електромобілі. *Дебет-Кредит*. 2024. URL: <https://online.dtkk.ua/2018/4/43090> (дата звернення: 28.09.2024).
8. Про схвалення Концепції запровадження та розвитку ринку зелених облігацій в Україні: розпорядження КМУ від 23 лютого 2022 р. № 175-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2022-p#Text> (дата звернення: 28.09.2024).